

U OVOM IZDANJU:

- Život bez Elektrane A u očima dece na Kosovu
- Recikliranje otpada stvara radna mesta za pripadnike zajednice Roma, Egipćana i Aškalijsa
- Osnaživanje žena u zakonu o zaštiti životne sredine
- Ekološki voz za park u Grmiji
- Prokletije, drugi nacionalni park na Kosovu
- Diskusija o zaštiti životne sredine i učešću javnosti u donošenju odluka o zaštiti životne sredine
- Godina 2012 je na spisku deset najtoplijih godina u poslednjih 133 godina

Dragi čitaoc,

Čitate prvo izdanje Ekološkog biltena u 2013. godini, odnosno deveto izdanje ovog Biltena po redu. Kao i prethodnih godina, Urednički tim Biltena će se i ove godine truditi da vam predstavi zanimljive teme iz polja aktivnosti različitih ekoloških grupa. Pored toga, pokušaćemo da usmerimo više pažnje na dostignuća u sektoru zaštite životne sredine ne izostavljajući da vas informišemo o radu i naporima lokalnih i

međunarodnih institucija na poboljšanju stanja životne sredine na Kosovu. Pokušaćemo da nastavimo da vas informišemo o ekološkim događajima koji bi mogli da interesuju javnost, a takođe pokrećemo i kalendar ekoloških događaja. U Biltenu će takođe biti uključene informacije na polju obrazovanja i podizanja nivoa svesti javnosti o aktivnostima na zaštiti životne sredine. U delu tih napora ćemo nastaviti da doprinosimo ovoj tematici nudeći praktične savete i rešenja za zaštitu životne sredine. Ekološke zanimljivosti su uvek

privlačile pažnju naših čitaoca, pa će sažete informacije i ekološke zanimljivosti i dalje ostati deo našeg Biltena. Zahvaljujemo svima onima koji nastavljaju da nam šalju komentare, povratne informacije, predloge i zanimljive informacije. Želimo da ostanete uz nas i pozivamo sve zainteresovane strane na saradnju.

Urednički tim

Život bez Elektrane A u očima dece na Kosovu

Od 500 crteža predstavljenih na Internet stranici facebook.com/jetapakosovena, odabrana su 24 crteža koja su zatim objavljena u katalogu. Učenici su trebali da izraze svoju viziju budućnosti bez Elektrane A na Kosovu kroz crteže i slike.

„Život bez Elektrane A u očima dece na Kosovu“ je tema likovnog takmičenja u kojem su učestvovali učenici šest osnovnih škola iz opština Kosovo Polje i Obilić. Ovo takmičenje je organizovano u delu kampanje za podizanje javne svesti o zaštiti životne sredine od zagađenja koje prouzrokuju elektrane. Kampanju je započela i podržava Evropska unija na Kosovu.

Slike plavog neba, zelenih pejzaža, parkova sa cvećem i drvećem, čistih reka, vetrenjača i srećne dece koja odrastaju u čistoj životnoj sredini su ono što bi učenici želeli da vide u budućnosti umesto dima sa dimnjaka, pepela, sivog neba i zagađenih reka. Glavna poruka koja dolazi iz dečje mašte je da bi zatvaranje i ukidanje Elektrane A na Kosovu

stvorilo čišću životnu sredinu i zdraviji život za sve. Ustvare, dečja slika života bez Elektrane A na Kosovu nije nemoguća i može lako postati stvarnost.

Naime, zatvaranja Elektrane A na Kosovu je planirano za kraj 2017. godine. Procenjuje se da će troškovi zatvaranja iznositi oko 28 miliona evra. Vlada Kosova je već osnovala tri radne grupe za zatvaranje Elektrane A u prvoj fazi potpunog zatvaranja elektrane. Zatvaranje Elektrane A se radi u delu posvećenosti Kosova obavezama u okviru Dogovora Energetske komisije, a planirano je i u okviru Energetske strategije za period između 2009. i 2018. godine koju je usvojio Parlament Kosova.

Recikliranje otpada stvara radna mesta za pripadnike zajednice Roma, Egipćana i Aškalijsa

SAŽETAK

Ukupan broj zaštićenih zona na Kosovu je 96.

Ove zaštićene zone uključuju: 11 strogih prirodnih rezervata, dva nacionalna parka, 82 prirodnih spomenika, jedan park prirode i dva zaštićena pejzaža.

Ukupna površina zaštićenih zona na Kosovu se prostire na području od 124,712 hektara.

Ove oblasti obuhvataju 11,4 % ukupne teritorije Kosova.

Od ukupne površine zaštićenih zona na Kosovu, 92,9 % pripadaju nacionalnim parkovima, 5,4 % prirodnim spomenicima i manje od 1 % strogo zaštićenim prirodnim rezervatima i prirodnim pejzažima.

Projekat pod nazivom „Inicijativa za stvaranje održivih radnih mesta za zdravije sutra“ je započela uz podršku Svetske zdravstvene organizacije i Kancelarije Ujedinjenih nacija za projektne usluge. Ministarstvo za životnu sredinu i

prostorno planiranje i Ministarstvo rada i socijalnog staranja takođe učestvuju u projektu.

Prema analizi koju su proveli Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge i Svetska zdravstvena organizacija, bespravno prikupljanje i razvrstavanje otpada tradicionalno obavljaju pripadnici zajednice Roma, Aškalijsa i Egipćana na Kosovu. Projekat pod nazivom „Inicijativa za stvaranje održivih radnih mesta za zdravije sutra“ ima za cilj da registruje i organizuje bespravne skupljače otpada u kolektivne centre koji će se baviti pružanjem usluga prikupljanja i reciklaže otpada.

Prvobitno je bilo predviđeno da se stvore dva centra za prikupljanje otpada, jedan u Kosovu Polju i jedan u Mitrovici, kako bi se pružila podrška i otvorila radna mesta za pripadnike bespravnih skupljača otpada iz reda zajednice Roma, Aškalijsa i Egipćana. Ovakvi projekti su već uspešno realizovani u regionu.

Veruje se da će na Kosovu ovaj projekat doneti rezultate i u oblasti ekološkog i sektora socijalne zaštite. Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje i Ministarstvo rada i socijalnog staranja će pomoći u realizaciji projekta u naredne tri godine u iznosu od 500,000 evra.

Oснаživanje žena u zakonu o zaštiti životne sredine

Uloga žena je vrednovana u raznim naučnim studijama kao važna i izuzetna u mnogim ekološkim pitanjima kao što su: klimatske promene, upravljanje otpadom, ekonomija vode za piće, energetska učinkovitost i drugi aspekti životne sredine.

Regionalni Centar za životnu sredinu na Kosovu je započeo sa realizacijom projekta pod nazivom „Osnaživanje žena u zakonu o zaštiti životne sredine“. Cilj ovog projekta je jačanje uloge žena u oblasti životne sredine. Ove aktivnosti se obavljaju uz podršku Programa Ujedinjenih nacija za razvoj na Kosovu u okviru „Projekta za unapređenje rodničkih prava“.

Pozivajući se na dva vrlo bitna cilja Milenijumskih ciljeva razvoja Ujedinjenih nacija za 2015. godinu, odnosno Cilj 3 (promovisanje ravnopravnosti polova i osnaživanje žena) i Cilj 7 (ekološka održivost), projekat „Osnaživanje žena u zakonu o zaštiti životne sredine“ ima za cilj unapređenje pristupa žena zakonu o zaštiti životne sredine obezbeđivanjem relevantnih informacija o pravnim sredstvima, zastupanju i davanju podsticaja za preduzimanje konkretnih aktivnosti putem podnošenja formalnih zahteva. Projekat takođe ima za cilj da podigne nivo svesti o korišćenju mogućnosti za odgovaranje na nasilje protiv žena na polju

pristupa informacijama o zaštiti životne sredine kao i prava da učestvuju u procesu donošenja odluka u pitanjima životne s r e d i n e .

Projekat je počeo sa realizacijom u novembru 2012. godine i biće završen u aprilu 2013. godine.

Kako možemo pomoći u očuvanju i zaštiti životne sredine?

Automobili zagađuju vazduh: prošetajte do lokacija koje nisu daleko ili krenite biciklom.

Koristite štedljive sijalice. One koriste manje energije i imaju duži vek trajanja od standardnih sijalica.

“Ekološki voz”, za park u Grmiji

EKOLOŠKI KALENDAR

7. APRIL

Svetski dan zdravlja

22. APRIL

Dan planete zemlje

31. MAJ

Svetski dan bez
duvanskog dima

5. JUN

Svetski dan zaštite
životne sredine

8. JUN

Svetski dan okeana

17. JUN

Svetski dan borbe
protiv suše i
desertifikacije

Evropska komisija će podržati opštinu Priština u realizaciji projekta „Održivo upravljanje parkom u Grmiji“.

Projekat će koštati oko 510,000 evra: Evropska komisija će izdvojiti donaciju od 360,000 evra, a opština Priština će učestvovati u projektu sa 150,000 evra.

Pored toga, projekat pod nazivom „Održivo upravljanje parkom u Grmiji“ će obezbediti podešavanje pešačke staze, biciklističke staze, izgradnju odmarališta za građane i postavljanje javne rasvete na celom području oblasti za rekreaciju.

Ono što čini ovaj projekat posebnim je izgradnja puta za „ekološki voz“. Pored toga što je novina za Kosovo, ekološki voz ima za cilj da podstakne ljude da ne koriste automobile u područjima koja pripadaju parku.

Park u Grmiji je proglašen zaštićenom zonom zbog prirodnih lepota, vrednih resursa i svoje estetske vrednosti koje su značajne u oblasti kulture i obrazovanja, nauke i rekreativnog turizma.

Skupština opštine je 1987. godine odlučila da zaštiti kompleks Grmija svrstavajući ga u kategoriju parka regionalne prirode.

Opština Priština trenutno upravlja parkom u Grmiji putem preduzeća „Hortikultura“, a stručni nadzor nad kompleksom vrši Institut za očuvanje prirode koji deluje u okviru Agencije za zaštitu životne sredine na Kosovu.

Park u Grmiji je 1990. godine uvršćen na spisak međunarodnih zaštićenih područja od strane Međunarodne unije za očuvanje prirode (Međunarodna unija za

očuvanje prirode, 1990. godina, Spisak nacionalnih parkova i zaštićenih područja Ujedinjenih nacija). Važan deo zaštićene zone uključuje oblasti za rekreaciju i odmarališta. Ove oblasti su okružene prelepim hrastovim i bukovim šumama i pejzažima.

Ove atraktivne prirodne vrednosti Grmije i svež vazduh privlače veliki broj stanovnika prestonice i okolnih područja da provedu deo dana ili čak i ceo vikend u parku.

Prokletije, drugi Nacionalni Park na Kosovu

Usvajanjem Zakona o Nacionalnom parku Prokletije, Kosovo je dodalo još jedno novo zakonski zaštićeno područje na status nacionalnog parka. Ovaj nacionalni park obuhvata oko 60,000 hektara zemlje i širi se na teritoriji sledećih opština: Đakovica, Junik, Peć, Dečani i Istok.

bogatstvom, geomorfološkim i pejzažima od naučnog, rekreativno-turističkog i obrazovnog značaja.

Pomenuti zakon je parku nametnuo režim zaštite prve zonu parka koja je deo teritorije sa posebnim prirodnim karakteristikama i

koja se smatra zonom pod strogom zaštitom. Drugu zonu parka karakterišu ekosistemi i druge prirodne vrednosti za obavljanje aktivnosti pod uslovom da se ne protive svrhama zaštite. U trećoj zoni je dozvoljeno održivo korišćenje prostora parka i namenjena je za izgradnju objekata za odmor, rekreaciju i turizam i za potrebe građana u korišćenju ograničenih prirodnih bogatstava. Park će voditi Direkcija uprave parka

Prokletije koja deluje u okviru Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje ili Agencija za zaštitu životne sredine Kosova. Stručno obrazloženje za zaštitu nacionalnog parka Prokletije je razvijeno 2003. godine od strane Zavoda za zaštitu prirode.

Diskusija o zaštiti životne sredine i učešću javnosti u donošenju odluka o zaštiti životne sredine

Ovaj Bilten je objavljen u saradnji između Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje (MSPP) i Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) na Kosovu.

Uređivački tim:

Afrim Berisha

(MSPP),

Sami Behrami

(MSPP),

Shkipe Deda—

Gjurgjiali

(UNDP)

i Burbuqe Dobranja

(UNDP).

Projavite se za

bilten na:

www.ks.undp.org

Onlajn verzija:

<http://www.kosovo.undp.org/>

www.ammk-rks.net

Agencija za zaštitu životne sredine, uz podršku Sredstva tehničke pomoći za razmenu informacija Evropske komisije, je organizovala radionicu pod nazivom „Sprovođenje Direktiva Evropske unije o pristupu informacijama o životnoj sredini i odlukama Konvencije Aarhus na Kosovu“.

Cilj ove radionice je jačanje kapaciteta domaćih institucija za zaštitu životne sredine na Kosovu u sprovođenju Direktive Evropske unije o pristupu informacijama o životnoj sredini i primeni odluka Konvencije Aarhus na Kosovu, učešću javnosti u procesu donošenja odluka i pravu obraćanja sudovima u pitanjima zaštite životne sredine.

Njihova iskustva u sprovođenju ova dva važna međunarodna akta za zaštitu životne sredine su predstavila šest stručnjaka iz različitih zemalja Evropske unije, a sastanku su prisustvovali uglavnom predstavnici domaćih ekoloških institucija, kao i predstavnici i stručnjaci nevladinih organizacija za zaštitu životne sredine.

Pored toga, istaknuto je da je izrada i usvajanje sporazuma ili programa saradnje između građanskog društva i domaćih institucija za zaštitu životne sredine učinjena u pravcu povećanja učešća javnosti i nevladinih organizacija pri donošenju odluka iz domena zaštite životne sredine od suštinskog značaja, kao i

uspostavljanje učinkovitog sistema za informisanje i obaveštavanje o pitanjima koja se tiču zaštite životne sredine.

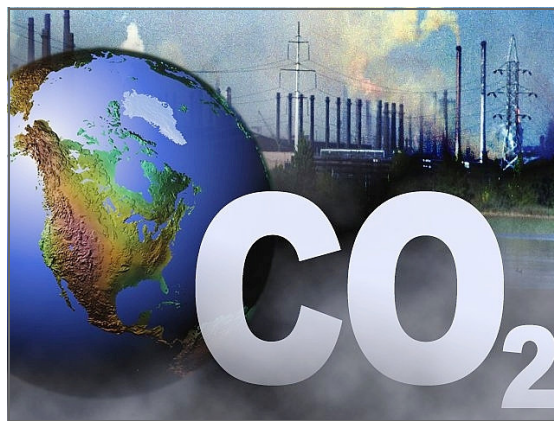

Follow us:

www.ammk-rks.net

Godina 2012. je na spisku deset najtoplijih godina u poslednjih 133

Američki naučnici su izjavili da je 2012. godina bila među deset najtoplijih godina na planeti zemlji od 1880. godine. Prema tvrdnjama naučnika NASE, to je bila deveta najtoplija godina od

početka merenja podataka. Naučnici su izjavili da bi temperature bile i veće da nije došlo do vremenskog obrasca La Nina koji je u neke regione doneo zahlađenje. Oni su zaključili da je ugljen-dioksid prvi predvodnik porasta temperature u proteklih 50 godina. Naučnici su ukazali da 12 godina 21. veka spadaju među 14 najtoplijih godina u periodu od 133 godine vođenja evidencije o temperaturama u

svetu. NASA navodi da je 2012 godina bila deveta najtoplija godina jer su prosečne temperature bile 0,6 stepeni Celzijusa veće od prosečnih temperatura zabeleženih sredinom dvadesetog veka.

Prema navodima naučnika, većina oblasti u svetu je 2012. godine iskusila temperature koje su bile veće od prosečnih, dok je na Arktiku došlo do rekordnog topljenja leda.

Više o ovome pročitajte na Internet stranici: <http://www.bbc.co.uk/news/science-environment-21033083>

Kako možemo pomoći u očuvanju i zaštiti životne sredine?

☞ Smanjenjem temperature u domovima za jedan stepen, možemo uštediti 6 % energije.

☞ Voda je dragocena, ne dozvolite da nepotrebno teče.

